

Jaap Leeuwenburg, tot voor kort particulier secretaris van prins Willem-Alexander en prinses Máxima, sinds 1 augustus algemeen secretaris van koningin Beatrix.

Foto Martijn Beekman / de Volkskrant

Haarlemmerolie met een fijne antenne

Het Nederlandse volk vindt dat prins Willem-Alexander klaar is voor het koningschap. Dat is mede te danken aan de sturende hand van Jaap Leeuwenburg (60). 'Hij laat een ander beter uit de verf komen.'

Door **Jan Hoedeman** en **Remco Meijer**

In Olympisch Nagano brak in 1998 door een artikel in *de Volkskrant* de pleuris uit over de kandidatuur van prins Willem-Alexander voor het Internationaal Olympisch Comité.

Jaap Leeuwenburg, toen een kleine drie jaar particulier secretaris van de prins, besefte dat er iets moest gebeuren. Deze beeldvorming was niet goed voor de toekomstige koning en leidde bovendien af van wat centraal moest staan: de sport.

Leeuwenburg zorgde ervoor dat Willem-Alexander meedeed aan een training met de Nederlandse schaatsploeg. Foto's en filmbeelden verschenen in de media, waardoor de activiteiten van de prins weer positieve aandacht kregen.

In het najaar van 2007 leverde de voorzitter van de Bond van Oranjeverenigingen, Michiel Zonneville, scherpe kritiek op prinses Máxima. Zij had in een toespraak voor de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid relativerende opmerkingen gemaakt over de Nederlandse identiteit.

De opening van *De Telegraaf* over Zonnevilles opmerkingen kreeg haar eigen dynamiek. In de boezem van het hof was men decennialang klakkeloos uitgegaan van de eeuwige steun van Oranjeverenigingen, maar ook die relatie vergt kennelijk onderhoud. Dit jaar werd de algemene leden-

vergadering op 4 april dan ook toegesproken door Jaap Leeuwenburg. Zonneville: 'Leeuwenburg heeft gezegd dat de Oranjeverenigingen van belang zijn voor het voortbestaan van de monarchie. Er is nu grote belangstelling voor wat we doen. Dat is wel eens anders geweest.'

Het zijn zomaar twee voorbeelden, verspreid door de tijd, van wat iedereen zegt: Jaap Leeuwenburg (60) heeft een scherp oog voor de effecten van beeldvorming in het mediatijdperk, maar weet ook hoe je daarop subtiel maar doeltreffend kunt reageren.

Bovenal is Leeuwenburg de drijvende kracht geweest achter het besluit om de prins een inhoudelijke kroonprins te laten zijn.

Willem-Alexander kampte na zijn studie- en diensttijd met het imago van een rokenjagende, pilsdrinkende bon vivant. Leeuwenburg besefte bij zijn aantreden dat Willem-Alexander geen lintenknippende prins moest zijn met louter ja-knikkers om zich heen, die weer eens een vaasje bier of een glas champagne aanreikten op weg naar de volgende opening van een brandweerkazerne. De prins moest substantiële onderwerpen om handen hebben.

Gekozen werd voor belangstellingssferen die pasten. Met water, ruimtelijke inrichting, sport en later het Oranje Fonds is voorkomen

dat de Nederlandse kroonprins het lot trof van menig Europese collega: lichtelijk doelloos wachten tot de troon kan worden bestegen. Nu acht het Nederlandse volk de prins klaar voor het koningschap. De sturende hand van Leeuwenburg is daar mede debet aan. Hij begeleidde de prins van 1995 tot 2009 in een exclusief programma dat hem moest klaarstomen voor de hoge functie.

'Willem-Alexander heeft zich echt een positie verworven en kan het nu zelf', zegt NOC*NSF-voorzitter Erica Terpstra. 'Het meest prachtige vind ik dat Jaap Leeuwenburg het samen heeft gedaan

'Jaap heeft het samen gedaan met Willem-Alexander'

Erica Terpstra
voorzitter NOC*NSF

met Willem-Alexander. Hij heeft hem niet als een trekpop laten functioneren, zoals je bij andere vorstenhuizen wel eens ziet.'

Deze maand is de goedlachse Leeuwenburg begonnen met kwartiermaken als algemeen secretaris van koningin Beatrix, na zijn jaren als *kingmaker* voor de Prins van Oranje. 'Dit is de finale', heeft hij in kleine kring gezegd over zijn nieuwe baan. Hoe houdt iemand het zo lang uit aan het hof, dat zijn eigen vaak moeilijk te doorgronden spelregels kent?

'Hij is normaal en dat maakt hem zo geschikt voor deze curieuze functies', zegt een van zijn beste vrienden, Jan Hein Koningsveld. 'Want curieus is het toch wel om in

een soort *consigliere*-rol het tot wasdom komen van een kroonprins te begeleiden. Probeer je maar eens in te denken hoe je als ondergeschikte op basis van je kennis en inzicht kunt bijdragen aan de vorming van een toekomstig staatshoofd. Dan is ook een zekere *streetwisdom* van belang.' Straatwijsheid had Leeuwenburg voldoende op het moment dat hij als man van 46 voor de toen 28-jarige Willem-Alexander begon te werken. De gymnasiast Leeuwenburg studeerde rechten in Utrecht en Amsterdam. In dienst volgde hij de opleiding tolk/vertaler Russisch in Harderwijk. Hij was een tijdje als vertaler actief en werkte voor een reclamebureau, voordat hij in 1982 in dienst trad van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Daar maakte hij snel carrière. Hij scherpte er zijn politieke antenne maar leerde er ook te kijken met de ogen van 'tante Mien uit Appelscha' - een perceptie die hem later rond het Koninklijk Huis zeer van pas is gekomen.

Hij werkte bij de directie Brandweer, waar hij bezig was met de regionalisering van de korpsen. Zijn directeur-generaal Openbare Orde en Veiligheid was de huidige VVD-partijvoorzitter Ivo Opstelten. 'Leeuwenburg was een bindende figuur in de organisatie, sociaal zeer vaardig. Hij was een goede communicator die uitstekende contacten onderhield met burgemeesters en brandweercommandanten.'

Toen Jozias van Aartsen, de huidige VVD-burgemeester van Den Haag, in 1985 op Binnenlandse Zaken secretaris-generaal werd, maakte hij een projectenpool waarin hij vier getalenteerde ambtenaren zette met als baas Wim Kuijken, nu secretaris-generaal op

CV

- 1949 - geboren op 23 juni in Ouderkerk a/d IJssel
- 1963 - 1969 gymnasium alfa, Gouda
- 1970 - 1972 militaire dienst
- 1972 - 1980 studie staats- en bestuursrecht in Utrecht en Amsterdam
- 1980 - 1982 werkt voor reclamebureau
- 1982 - 1995 ambtenaar op ministerie van Binnenlandse Zaken in diverse functies
- 1995 - 2009 particulier secretaris van prins-Willem-Alexander; vanaf 2002 ook van prinses Máxima
- 2009 - sinds 1 augustus algemeen secretaris van koningin Beatrix

Jaap Leeuwenburg is getrouwd met logopediste Eveline Grijseels. Ze hebben een zoon, Wouter, en een dochter, Sesanne.

Verkeer en Waterstaat. Leeuwenburg was er een, naast Pien Zaaijer, sinds eind 2002 persoonlijk adviseur van prinses Máxima. 'Wij waren gedurende vier jaar een leuke club', zegt het derde lid, Ineke Donkerkervort. 'We konden werken aan zaken die belangrijk waren voor het hele departement en hadden steun van de top. Binnenlandse Zaken is in die jaren ten goede veranderd. Je hoorde: BiZa swingt weer.'

Het vierde lid was John Steegh, nu wethouder voor GroenLinks in Leiden. 'We noemden onszelf het pioniersgroepje. We deden interim-projecten. Jaap was van ons veruit de diplomatiekste. Hij kreeg de projecten waarbij je op eieren moest lopen, bijvoor-

beeld zaken in de sfeer van de eeuwige ruzie met Justitie. Hij had een bepaalde charme die mensen zachter maakte.'

Vanuit zijn woonplaats Oegstgeest carpoolde Leeuwenburg met D66-wethouder Matt Poelmans. Leeuwenburg was vicevoorzitter, later voorzitter van de plaatselijke afdeling. Poelmans: 'We hadden een goede as als wethouder en partijvoorzitter. Jaap is aardig, slim en bestuurlijk competent. Een politiek dier, hij regelt en controleert. Hij is het redelijk alternatief. Als partijvoorzitter bekeek hij tegenstellingen en had hij een goede neus hoe je daaruit komt. Hij kijkt waar het compromis ligt.'

Harry Vissers zat in de D66-raadsfractie ten tijde van het partijvoorzitterschap van Leeuwenburg. 'Jaap had moeite met conflicten en tegengestelde belangen. Hij liet soms de factor tijd problemen oplossen. Daarin zit ook de charme van Jaap, hij is een soort mediator. En in een gemeente als Oegstgeest lost de tijd natuurlijk veel problemen op.'

In 1995 is Leeuwenburg hoofd van de afdeling crisisbeheersing en rampenbestrijding, als hem gevraagd wordt te solliciteren op de vacature particulier secretaris van de kroonprins. Bij wijze van uitzondering rekruteert het hof ditmaal niet onder ambtenaren van Buitenlandse Zaken met - meestal - een Leidse achtergrond. Het is de tijd van vóór de Bestuursdienst, die topambtenaren veel mobieler zou maken. Leeuwenburg krijgt een terugkeergarantie.

De beroerde beeldvorming over de prins is Leeuwenburg niet onbekend. Zijn vrienden plagen hem dat Willem-Alexander een rampenbestrijder goed kan gebruiken. Hoewel aanvankelijk aan een leeftijdgenoot - begeleider

wordt gedacht, stelt iedereen snel vast dat het klinkt tussen de prins en zijn secretaris. Samen vliegen ze de hele wereld over, maar ze blijven tot op de dag van vandaag u zeggen tegen elkaar.

Het was de voorbije jaren in Leeuwenburgs positie geen overbodige luxe het hoofd leeg te maken door te joggen of aan trimhockey te doen. Dat doet hij nog steeds. Leeuwenburg is lid van Ouwe Knarren Hockey, dat op zondagochtend met veertigplussers op een laag niveau de stick hanteert bij de Leidse en Oegstgeestse Hockey Club (LOHC). Ondanks zijn reizen ging hij ook zo veel moge-

'Hij is het redelijk alternatief, kijkt waar het compromis ligt'

Matt Poelmans
voormalig D66-wethouder

lijk kijken naar zijn hockeyende dochter Sesanne en zoon Wouter, hockeykeeper. Sinds een half jaar is hij voorzitter van de tuchtcommissie van de LOHC; Leeuwenburg is vicevoorzitter geweest van de vereniging tussen 2003 en 2007.

Uit die periode wordt zijn gebruik van de haarlemmerolie genoemd. Hij liet mensen samenwerken die dat niet bedacht zouden hebben, zegt Chris Bierman, penningmeester uit hetzelfde bestuur. De probleemloze komst van een lichtinstallatie op de kunstgrasvelden was een wapenfeit van Leeuwenburg. Bierman: 'We waren bang dat we door bezwaarschriften van buurtbewoners niet meteen na de zomer aan de competitie

konden beginnen. Jaap is bij alle buurtbewoners gaan koffiedrinken. Er kwam niet één bezwaarschrift binnen.'

Vermoedelijk gaat Willem-Alexander Jaap Leeuwenburg missen. En andersom. De rol van vliegende keep voor de Prins van Oranje is verslavend. Soms wist Leeuwenburg van voren niet dat hij van achteren leefde. Daarom zou zijn detachering zo'n vier jaar duren. Er lag eind 1999 een contract voor hem klaar om directeur voorlichting van Binnenlandse Zaken te worden. Maar een beroep van Willem-Alexander weerhield hem ervan terug te keren naar het departement.

Leeuwenburg heeft de kwaliteit onzichtbaar te blijven en toch aan de touwtjes te trekken. Hij staat zelden op foto's. Als hij meegaat op staatsbezoek of met Willem-Alexander en prinses Máxima op pad is, loopt hij twee passen rechtsachter zijn werkgevers. Aan externe vergadertafels doen zijn bazen het woord, zelf heeft hij aan een blik of twee woorden voldoende om Willem-Alexander iets duidelijk te maken. Maar meestal heeft niemand in de gaten dat hij er ook bij zat. 'In een heel hectische omgeving met veel stress en tijdsdruk is Leeuwenburg heel relaxed', zegt Sadik Harchaoui, directeur van multicultureel instituut Forum.

Leeuwenburg heeft een grote zelfrelativering en is bij machte het theater in de juiste proporties te zien, zonder de schijn te wekken dat hij er geen respect voor heeft. Die eigenschappen gebruikt hij vanaf nu in zijn nieuwe spilfunctie ten paleize. 'Zijn opvatting van dienstbaarheid is het een ander naar de zin te maken, waardoor die beter uit de verf komt', zegt Koningsveld. 'Het komt dicht in de buurt van *the perfect match*.'